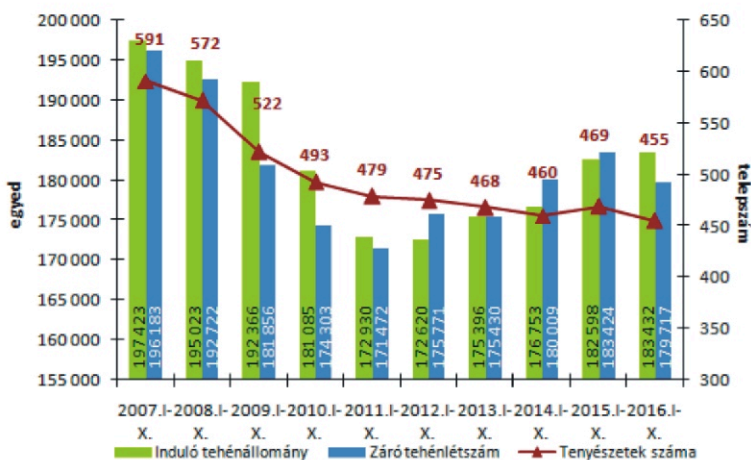
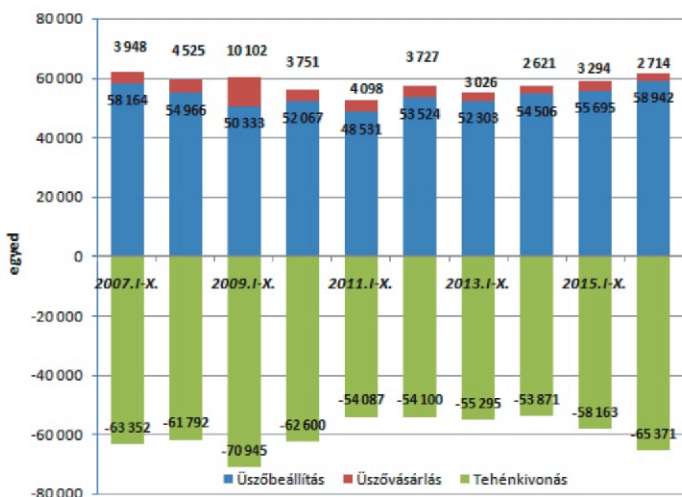

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

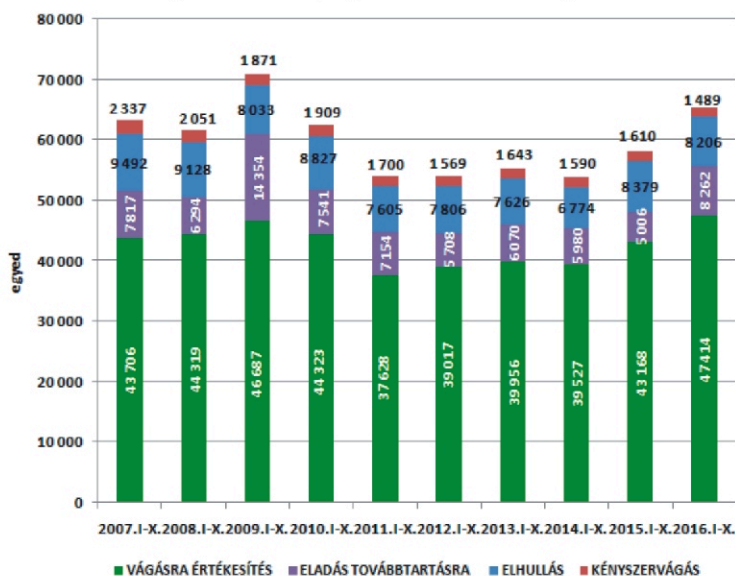
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-X. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-X. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-X. hó)

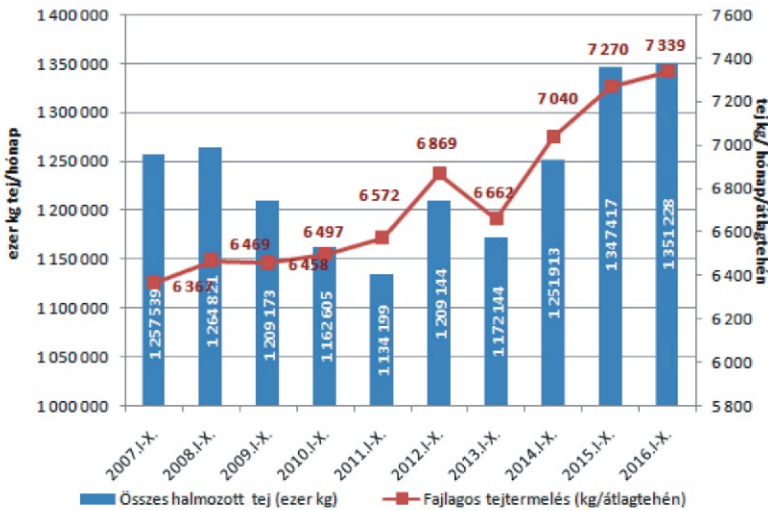

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 455 volt 2016 szeptemberében, hárommal kevesebb, mint a megelőző hónapban, és tizennégyel kevesebb (-3,0%), mint tavaly októberben. 2016. október végén közel 3,7 ezerrel kevesebb (-2,0%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban. Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma az elmúlt 9 év alatt 23,0%-kal (-136) kisebbedett, de 2007 októberétől a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 16.466 egyeddel (-8,4%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 332-ről 395-re nőtt.

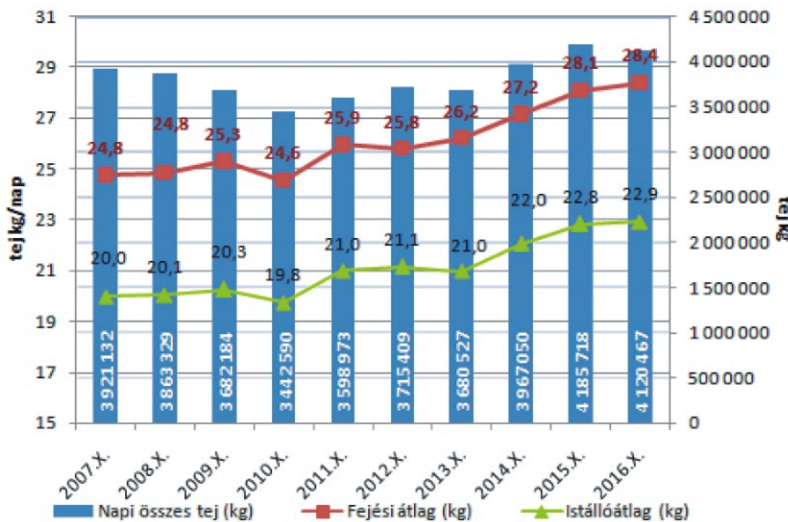
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt - gyakorlatilag nem változott (+834 tehen; +0,5%), ugyanakkor a tejpiaci válság hatására az idei év első tíz hónapjában a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma jelentősen csökkent (-3.715 egyed; -2,0%). Ennek elsődleges oka, hogy 2016 első 10 hónapjában 7.208 tehenel, 12,4%-kal (!) több tehenet vontak ki a termelésből, amit a növekvő üszőbeállítások (+3.247 egyed; +5,8%) és az erősen csökkenő üszővásárlások száma (-580 egyed, -17,6%) együttesen már nem tudtak ellensúlyozni. A csökkenő trend folytatódni látszik az év hátralévő részében.

2016 első tíz hónapjában az állományból kivont tehenek 72,5%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 47.414 volt), ami magas aránynak számít. A tehénkivonások 2,3%-áért a kényszervágás (1.489 egyed) volt felelős, ami rekord alacsony a vizsgált időszakban. A kivont tehenek 12,6%-a (8.262 egyed) elhullott, ami átlagos értéknek tekinthető, ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nőtt (12,6%, 8.262 egyed). 2016 első tíz hónapjában az induló tehénállomány 25,8%-át selejtezték, 0,8%-át kényszervágták, 4,5%-a elhullott, 4,5%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 35,6%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagánál jóval nagyobb mértékű.

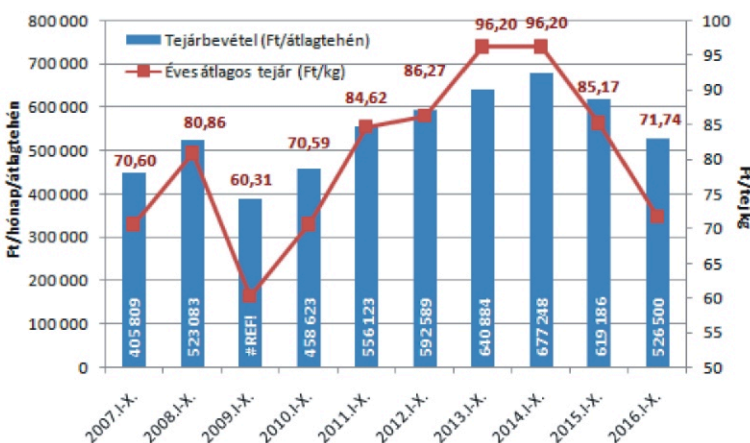
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-X. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. X. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-X. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése ez év első tíz hónapjában meghaladta az 1,35 millió kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 7,3 ezer kg-ra történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +69 kg-mal (+0,9%), az összes halmozott tejtermelés pedig 3,8 ezer kg-mal (+0,3%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg, bár az éves növekedés üteme jelentősen lassult az elmúlt 3 évhez képest. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 15,3%-os volt (+972 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 93,7 ezer kg-mal (+7,5%) nőtt.

Az összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén októberben már érezhetően csökkent a napi összes tejtermelés mind 2016 első hét hónapjának havi termelési adataihoz, mind az előző év októberéhez képest, és alig haladta meg a 4,12 millió kg-ot. Tavaly októberhez képest ez 65,2 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-1,6%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb októberi havi napi termelési szintjét jelentette. 2015 októberéhez képest mind a fejési átlag (+0,3 kg, +1,1%), mind az istállóátlag kismértékben nőtt (+0,11 kg, +0,5%). Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejési és istállóátlag 3,63, ill. 2,94 kg-mal lett több (+14,7%, ill. +14,7%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első tíz hónapjában 526,5 ezer Ft volt átlagosan, 15,0%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 0,9%-kal nőtt, az első tíz havi tejátlagár egy év alatt 15,8%-kal csökkent és így 2007 azonos időszakának termelői árához képest is csak 1,6%-os a növekedés. A nyerstej országos havi termelői átlagárának növekedése folytatódott és 75 Ft/l körül alakult. A nyerstej kiviteli átlagára szintén tovább emelkedett, immáron 90 Ft/liter fölé, így még mindig mintegy 20-25%-kal magasabb a belpiaci árnál, de a kiviteli árak így jelentősen alacsonyabbak az olasz és holland nyerstej azonnali (spot) piaci áraitól, amelyek 40 eurocent/l felé emelkedtek. A hazai felvásárlási árak emelkedő trendje követi a nyerstej árának a világ meghatározó tejtermelő régióiban, így Új-Zélandon, az USA-ban és az Európai Unióban megfigyelhető érezhető növekedését. A hazai felvásárlási árak további erősödése várható az év hátralévő részében, de ez valószínűleg csak az év eleji árak újbóli eléréséhez lesz elegendő.

Dr. Ózsvári László
tanszékvezető egyetemi docens
Állatorvostudományi Egyetem,
Budapest